

Călugări ortodocși peregrini în Transilvania și politica bisericească de stat austriacă la mijlocul secolului XVIII

MIHAI SĂSĂUJAN

In his paper the author attempts to describe some aspects related to the existence of a considerable number of Orthodox monks in Transylvania, in a specific historic and confessional context, in the middle of the 18th century, which was marked by the church politics of the Court of Vienna, that aimed at consolidating the Catholic confession in the whole Austrian empire.

A special attention is paid to the Catholic reforms in the Central Europe, to the Austrian state-church system and to the illuminist philosophical trends, that represented a challenge for the imperial state authorities in Vienna for their political, church, economic and cultural programmes that were promoted at that time.

The forms of religious piety also suffered certain changes caused by a new view on the state-church relationship.

Keywords: *Orthodox monks, Transylvania, Reform, the Austrian-Hungarian Empire, church-state relationships, Maria Theresia, Leopold I, Union with the Roman Catholic Church*

I. Formele de manifestare externă a vieții bisericești sub impactul reformelor bisericești catolice central-europene și ale curentului filosofic iluminist la mijlocul secolului XVIII

Cercetările istorice bisericești recente referitoare la secolul XVIII atestă existența unui *iluminism catolic* în spațiul central-european, cu efecte pozitive în stat și în Biserică.¹ Rădăcinile acestuia au fost jansenismul și iluminismul protestant nord-german.² În secolul XVII, în cadrul jansenismului francez, s-a înregistrat o critică severă la adresa „iezuitismului prea curial-central și mult prea îndepărtat de simplitatea biblică”.³ Jansenismul a urmărit să fie adogmatic și evanghelic în interiorul Bisericii. A provocat *individualismul religios* și a deținut afinități în recunoașterea autonomiei perso-

---

¹ Hans Wicki, *Staat, Kirche, Religiosität. Der Kanton Luzern zwischen barocker Tradition und Aufklärung*, Luzern 1990, p. 40.

² Harm Klueting, „Der Genius der Zeit hat sie unbrauchbar gemacht. Zum Thema Katholische Aufklärung - oder Aufklärung und Katholizismus im Deutschland des 18. Jahrhunderts. Eine Einleitung”, în: *Katholische Aufklärung – Aufklärung im katholischen Deutschland*, ediție de Harm Klueting, Hamburg 1993, p. 10-12.

³ Ulrich Im Hof, *Das Europa der Aufklärung*, München 1993, p. 154.